

УДК 379.85

**Г. І. Фролова,
В. Ю. Фролова**

СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

Анотація. У статті визначена роль туризму та його вплив на суспільно-економічний розвиток регіону. Зазначено необхідність розвитку туризму на рівні держави та регіонів. Проаналізовано туристичний потенціал Запорізької області. Визначено стратегічні пріоритети розвитку туризму, впровадження яких позитивно позначиться на стимулюванні комплексного розвитку туристичного сектору України та його конкурентоспроможності.

Ключові слова: розвиток туризму, туристичний регіон, стратегічні пріоритети, конкурентний статус, туристичний продукт.

Summary. The article defines the role of tourism and its impact on socio-economic development of the region. The need for development of tourism in the state is indicated and the tourism potential Zaporizka region is analyzed. The strategic priorities of tourism development are defined, the implementation of which will impact positively on promoting the integrated development of the tourism sector of Ukraine and its competitiveness.

Key words: tourism development, tourist region, strategic priorities, competitive status, tourist product.

Постановка проблеми. Суспільно-політичні події в Україні у 2014–2015 роках призвели до значних змін у соціально-економічному розвитку регіонів та громад і зумовили необхідність чіткого окреслення напрямів подальших змін державної регіональної політики. Регіони та громади потре-

© Г. І. Фролова, В. Ю. Фролова, 2016

Бібліографія ДСТУ:

Фролова Г. І. Стратегічні пріоритети розвитку туризму на регіональному рівні / Г. І. Фролова, В. Ю. Фролова // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. — 2016. — № 1 (33). — С. 80–86.

References (APA):

Frolova, G. & Frolova, V. (2016). Stratehichni priorytety rozvytku turyzmu na rehionalnomu rivni [Tourism development strategic priorities for regional level]. *Visnyk Berdians'koho universytetu menedzhmentu i biznesu*, 1 (33), 80–86 (in Ukr.).

бують оновлення інструментів регулювання регіонального розвитку. На перший план виходять інструменти, здатні забезпечити регіони та громади стимулами для пошуку інвестиційних ресурсів, стимулювати їх до активізації внутрішніх резервів розвитку. Нестача капітальних інвестицій потребує посилення уваги саме органів місцевого самоврядування до пропагування інвестиційного потенціалу територій і надання окремих обмежених преференцій інвесторам. Надійним джерелом надходження інвестиційних ресурсів має стати розвиток туристичної сфери, тим більше, що у кожному регіоні України зосереджена достатня кількість привабливих туристичних об'єктів, які за умови належного рекламування та підтримки можуть стати вагомим джерелом доходів місцевого бюджету.

У той же час існуючий потенціал регіонів у галузі туризму використовується недостатньо ефективно внаслідок як нерозвиненості інфраструктури туризму, відсутності кваліфікованого персоналу, наявності екологічних та кримінальних ризиків, низького рівня побутового комфорту, високих цін на послуги, відсутності налагодженої взаємодії між приватним бізнесом та органами державного управління, так і недостатнього використання існуючого потенціалу підприємств галузі. У результаті Україна суттєво відстає від провідних країн як за наданням туристичних послуг, так і за розвитком туристичної індустрії.

Усе це зумовлює нагальну потребу подальшої розробки та вдосконалення механізмів державного регулювання й організаційного забезпечення розвитку сфери туризму на регіональному рівні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам розвитку туризму на національному та регіональному рівнях присвячені наукові праці таких вітчизняних учених, як: І. Бурнашов [1], О. Бондаренко [3], Г. Михайліченко [5], М. Борушак [6] та інших. Проблема надзвичайно важлива та така, що вимагає подальшого всебічного вивчення.

Метою статті є визначення стратегічних пріоритетів розвитку регіонального туризму, впровадження яких позитивно позначиться на стимулюванні комплексного розвитку туристичного сектору України та його конкурентоспроможності.

Вклад основного матеріалу дослідження. У XXI ст. в розвинених країнах світу одним із найважливіших засобів стимулювання економічного і соціального розвитку регіонів, який до того ж дозволяє ефективно використовувати внутрішні ресурси, вважається розвиток туризму та рекреації. Туризм як вид діяльності не може існувати як окрема галузь економіки, саме тому доцільно розглядати його вплив на економіку України з урахуванням суміжних галузей. Для забезпечення стійкого росту ВВП в Україні насамперед необхідно

розвивати ті галузі економіки, які мають значний потенціал росту.

Щорічно у світі здійснюється понад 800 млн. туристичних подорожей, з яких понад 52 % — у межах Європи. Частка туризму у світовому експорті товарів і послуг становить близько 13 % (в країнах ЄС — 14 %). Туристична сфера формує понад 8 % сукупного ВВП країн ЄС і забезпечує близько 11 % від їхнього щорічного економічного зростання. Кількість робочих місць у туристичній індустрії європейських країн становить близько 12 % від загальної чисельності зайнятих [1].

На туризм припадає близько 12 % загальносвітового валового продукту та 7 % світових інвестицій. Безпосередньо у сфері туристичних послуг зайнято понад 260 млн осіб, що становить 10 % працівників. У світовій системі господарства туризм сьогодні посідає провідні позиції. Більш ніж у 40 державах туризм є головним джерелом наповнення бюджету, а ще у 70 — однією із трьох основних статей [2].

За оцінками Всесвітньої туристичної організації (ВТО), ще десять років тому туризму відводилося перше місце серед галузей світового господарського комплексу за обсягом експорту товарів та послуг, і з тих пір ці позиції не ослабли. Загальна кількість туристів (міжнародних і внутрішніх) з урахуванням екскурсантів становить понад третину населення земної кулі [3].

Повноцінний розвиток туристичної і рекреаційної сфери істотно впливає на такі сектори економіки, як транспорт, торгівля, зв'язок, будівництво, сільське господарство, виробництво товарів широкого вжитку, і є одним із найбільш перспективних напрямів структурної перебудови економіки. Розвиток туризму на регіональному рівні ґрунтується як на традиційних ресурсах, так і на потенціалі креативної економіки, і це дозволяє залучити такі нематеріальні фактори, як місцеві етнічні особливості, регіональний ментальний імідж, унікальну місцеву історично-культурну спадщину.

Україна посідає одне з провідних місць в Європі за рівнем забезпеченості природними та історико-культурними ресурсами. Так, курортні та рекреаційні території нашої країни становлять близько 9,1 млн га (близько 15 % від усієї території). На державному обліку перебуває понад 130 тис. пам'яток, з яких 57206 — пам'ятки археології, 51364 — пам'ятки історії, 5926 — пам'ятки монументального мистецтва, 16293 — пам'ятки архітектури та містобудування. Також в Україні функціонує 61 історико-культурний заповідник, а експлуатаційні запаси мінеральних вод дають змогу використовувати їх в об'ємі понад 64 тис. куб. м на добу. У туристичній галузі України на постійній основі працює понад 200 тис. осіб і близько 1 млн осіб сезонно [4].

Однак, за даними Світового економічного форуму, Україна наразі використовує менш ніж третину від наявного туристичного та рекреаційного потенціалу. Причина цього перш за все полягає в тому, що до останнього часу розвиток туризму розглядався в Україні як другорядний, а дії влади щодо його організаційно-економічної підтримки були безсистемними. У регіонах України розвивався переважно виїзний туризм (що сприяло розвитку іноземних туристичних компаній), частково — «зелений», рекреаційний та культурно-історичний туризм. За експертними оцінками, при повноцінному розкритті українського туристичного потенціалу надходження до бюджетів усіх рівнів можуть становити приблизно стільки ж (близько 10 млрд дол. США на рік), скільки отримують країни, співвимірні з Україною за туристично-рекреаційним потенціалом.

Оцінюючи конкурентний статус України у сфері надання туристичних послуг, вважаємо за необхідне оцінити конкурентоспроможність туристичної галузі країни, співвідносячи існуючі показники функціонування її внутрішнього туристичного ринку та світових тенденцій розвитку туристичної галузі.

Досліджуючи конкурентоспроможність туристичної галузі, доцільно проаналізувати Індекс конкурентоспроможності подорожей і туризму країни, який дозволяє визначити перешкоди для успішного розвитку туризму на національному рівні та розробити конкретні заходи для покращення конкурентоспроможності на світовому ринку туристичних послуг.

За даними експертів Всесвітнього економічного форуму у співпраці з представниками «Booz & Company», «Deloitte», Міжнародної асоціації повітряного транспорту (IATA), Міжнародного союзу охорони природи (IUCN), Всесвітньої туристичної організації (UNWTO) і Всесвітньої Ради з подорожей і туризму (WTTC), Україна у 2013 році, згідно з Індексом конкурентоспроможності подорожей і туризму (ІКПТ), змогла поліпшити глобальну конкурентоспроможність туристичного сектору, піднявшись за 2 роки на 9 позицій у рейтингу 140 країн світу. Проте цей результат більшою мірою відбиває посткризове відновлення: нинішнє місце України (76-е) ненабагато вище за її позиції в індексах 2007–2008 рр. (відповідно 78-е і 77-е місця). При цьому загальні оцінки України в Індексі конкурентоспроможності подорожей і туризму зазвичай нижчі більшості порівнюваних країн, у тому числі й деяких країн-сусідів (Румунії та Росії). Проблемними залишаються позиції державної політики та регулювання в секторі подорожей і туризму. В умовах відносної дешевизни в країні за паритетом купівельної спроможності, витратами при веденні бізнесу тощо залишаються украй дорогими послуги, важливі саме для туристичного сектору, зокре-

ма, такі як послуги готелів і аеропортів. Розвиток туризму залишається поза ключовими пріоритетами держави і бізнесу. Ключовими пріоритетами для стійкого розвитку галузі подорожей і туризму, стабільного зростання її конкурентоспроможності у світовому масштабі є питання захисту прав власності і спрощення регулювання в цьому секторі, збереження культурних і природних ресурсів, підвищення їх привабливості для іноземних туристів, а також забезпечення високого пріоритету сектору в державній політиці [5].

Розвиток туризму в регіонах призведе до збільшення доходів, що надходять в регіональні і місцеві бюджети, і тим самим покращить рівень життя населення. Крім того, це позитивно позначиться на зростанні попиту на продукцію місцевої промисловості, збільшенні об'єктів туризму, стану кон'юнктури у будівництві та інфраструктурі в регіоні, дозволить вирішувати проблеми зайнятості і екології.

Туристичний регіон являє собою географічну територію (місце, регіон), яку гість або туристичний сегмент вибирає з метою подорожі, пізнання та одержання задоволення. Така територія містить усі споруди, необхідні для перебування, розміщення, харчування й організації дозвілля туристів. Основні вимоги до регіону, щоб його можна було вважати туристичним, — наявність об'єктів туристичного інтересу, можливість надання необхідних для задоволення потреб туристів послуг такої якості, яких очікує клієнт [6, с. 67].

Фактично усі регіони України мають можливості для подальшого розвитку туристичного бізнесу. Зокрема, це стосується Запорізької області.

Концепція довгострокового соціально-економічного розвитку Запорізької області на період до 2020 року до числа головних напрямків переходу до інноваційного соціально-орієнтованого типу економічного розвитку регіону відносить створення умов для поліпшення якості життя громадян. Реалізація цього напрямку забезпечується, у тому числі, і за рахунок розвитку інфраструктури туризму і відпочинку, а також забезпечення якості, доступності та конкурентоспроможності туристських послуг в країні. Туризм можна визначити як багатопродуктову індустрію, безпосередньо пов'язану з великою кількістю секторів і галузей економіки, у тому числі, безпосередньо і з інтелектуальним потенціалом економічних суб'єктів різних сфер діяльності. Єдиним функціональним завданням цих галузей є діяльність, спрямована на якісне задоволення різноманітних потреб людей, що постійно зростають, у різних видах відпочинку і подорожей у вільний час при раціональному використанні всіх наявних туристських ресурсів.

Запорізька область має значний потенціал для інтенсивного розвитку туристично-рекреа-

ційної сфери: велику кількість об'єктів історико-культурної спадщини, рекреаційних зон, що підтримується тенденцією орієнтування значної частки українського населення на внутрішній туризм.

На сьогодні в області розташовано понад 550 туристичних та рекреаційних закладів, у тому числі заклади тимчасового розміщення та садиби сільського (зеленого) туризму, широкий спектр культурно-дозвілєвих установ.

У регіоні біля 8,5 тис. пам'яток історії та культури; діє 23 комунальних музеї, 2 національних заповідники та 114 музеїв на громадських засадах. Значний внесок у динамічний розвиток туризму, розбудову сучасної інфраструктури роблять туристичні підприємства та організації регіону: 46 туроператорів та понад 200 туристичних агенцій.

З метою просування місцевих брендів «Запоріжжя туристичне», «Запоріжжя фестивалне» в Запоріжжі проводиться понад 70 масштабних культурно-мистецьких заходів.

Перспективним видом туризму на території регіону є сільський туризм. Про це свідчать статистичні дані щодо кількості сільських садиб. На

сьогодні у Запорізькій області налічується понад 30 зазначених закладів, які надають послуги з тимчасового розміщення, харчування, традиційних видів сільськогосподарської діяльності тощо.

Разом з тим туристичний потік та перелік туристичних послуг у Запорізькій області розподілений нерівномірно. Так, кількість екскурсантів у м. Запоріжжя складає 73 % від загальної кількості по області. Більш відвідуваними, крім Запоріжжя, є міста Бердянськ, Мелітополь, Енергодар, Приморськ, а також Василівський та Якимівський райони.

Однак політико-економічна ситуація, що склалася в Україні останніми роками, негативно впливає, зокрема, на регіональний економічний розвиток туризму. Протягом 2010–2014 років в області спостерігається зниження більшості основних показників туристичної галузі. Кількість туристів, які скористалися послугами суб'єктів туристичної діяльності протягом зазначеного періоду, знизилася вдвічі: з 88821 осіб у 2010 році до 39010 осіб у 2014 році, також скоротився потік іноземних туристів до області: з 17656 осіб у 2010 році до 112 осіб у 2014 році (рис. 1).

Рис. 1. Динаміка туристичних потоків у 2010–2014 роках, тис. осіб [7]

Очевидно, що в соціально-економічних умовах, які склалися у державі, важливе значення має формування стратегії розвитку туристичних регіонів. Стратегія розвитку туристичних регіонів повинна бути інструментом зовнішньої і внутрішньої промоції регіону, який би демонстрував перспективи регіону, організації майбутньої ді-

яльності регіональних органів влади, забезпечення інтеграції, всебічності та єдності політики органів регіональної влади. Обґрунтування розробки регіональних стратегій повинно максимально враховувати регіональну специфіку розвитку суб'єктів туристичного бізнесу, наявний туристичний потенціал території, дотримання

відповідності стратегічних перспектив розвитку інших (суміжних до туризму) видів економічної діяльності. Теоретичним базисом формування стратегії розвитку туристичних регіонів повинні бути комплексні теоретико-методологічні дослідження з детальним аналізом на основі даних офіційної статистики та якісно проведених соціологічних досліджень туристичного бізнесу. Необхідно постійно шукати і зміцнювати переваги свого регіону, розуміти, які функції області можуть і повинні розвиватися, що гальмує просування туристичного продукту та як усунути перешкоди. Ефективність стратегії залежить від того, наскільки правильно буде організований процес її розроблення, реалізації, контролю виконання. Стратегія регіонального розвитку Запорізької

області на період до 2020 року розроблена відповідно до Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року і процесів державного стратегічного планування розвитку окремих секторів економіки країни та її регіонів, що враховує потреби їх розвитку та необхідність підвищення конкурентоспроможності. У межах цієї стратегії розвиток внутрішнього туризму розглядається як оперативна ціль, що підпорядковується стратегічній цілі під назвою «Запорізький край — інвестиційно приваблива територія з розвинутими індустріальним комплексом та інфраструктурою». Для досягнення оперативної цілі необхідно вирішити кілька завдань та визначити потенційно можливі сфери реалізації проєктів (табл. 1).

Таблиця 1

Завдання та потенційно можливі сфери реалізації проєктів

Завдання	Потенційно можливі сфери реалізації проєктів
1. Розвиток туристичних продуктів та мереж	— забезпечення доступності туристичних послуг для всіх категорій населення; — сприяння розвитку туристичного потенціалу області, налагодження якісних та ефективних комунікацій, створення умов для формування позитивних вражень щодо Запорізького краю як туристичного регіону; — сприяння створенню сільських (зелених) садиб
2. Туристична промоція області	— подальший розвиток мережі туристично-інформаційних центрів Запорізької області; — розробка та видання туристично-інформаційних буклетів, довідників, туристичних карт, путівників; подальший розвиток веб-порталу «Край козацької звитяги»; організація і проведення туристичних виставок, прес-турів, фестивалів, конкурсів, інших культурно-мистецьких заходів; участь у регіональних, всеукраїнських, міжнародних виставках, форумах, проєктах з метою популяризації туристичних можливостей Запорізької області; — залучення майстрів декоративно-прикладного мистецтва до популяризації туристичних можливостей краю
3. Використання історико-культурного надбання для розвитку внутрішнього туризму	— здійснення реконструкцій, реекспозицій, створення нових експозиційних розділів у закладах культури і мистецтва, заповідниках області, забезпечення сучасним обладнанням, технічними засобами, відповідною інфраструктурою; — організація і проведення обласних семінарів, інших навчально-методичних заходів щодо збереження і використання історико-культурної спадщини

Очікуваним результатом має стати [8]:

- підвищення конкурентоспроможності регіонального туристичного продукту на внутрішньому туристичному ринку;
- вирішення нагальних питань розвитку об'єктів історико-культурної спадщини;
- створення сприятливих умов для розвитку перспективних тематичних напрямів туризму, зокрема культурно-пізнавального, сільського (зеленого), екологічного тощо.

Основними змінами які очікуються при досягненні оперативної цілі, пов'язаної з розвитком внутрішнього туризму, є збільшення:

- обсягів інвестицій у проєкти зі збереження, реставрації і використанню пам'яток, тис. грн.;
- обсягів благодійних надходжень на проєкти збереження, реставрації і використання пам'яток, тис. грн.;

- кількості навчально-методичних заходів щодо збереження і використання історико-культурної спадщини, одиниць;
- кількості проведених культурно-мистецьких заходів та кількості відвідувачів, тис. одиниць;
- кількості відвідувачів у музеях та заповідниках (у т. ч. в Національному заповіднику «Хортиця»), тис. осіб;
- кількості відвідувачів веб-порталу Запорізького обласного туристично-інформаційного центру, тис. осіб.

Разом з тим вважаємо, що Стратегія регіонального розвитку Запорізької області на період до 2020 року у розділі «Розвиток внутрішнього туризму» повинна передбачати низку додаткових регулятивних заходів, а саме:

- визначення пріоритетних напрямів туристичної діяльності;

— залучення громадян до раціонального використання вільного часу (змістовний відпочинок, ознайомлення із історико-культурною спадщиною, організація рекреації, оздоровлення);

— упровадження пільгових умов для малозабезпечених верств населення;

— стимулювання інвестицій у туризм і розвиток туристичних ресурсів;

— гарантування безпеки туристів, захисту їхніх прав, інтересів і майна;

— організація й розвиток системи наукового забезпечення туризму, підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації кадрів для сфери туризму;

— ліцензування туристичної діяльності, стандартизація та сертифікація туристичних послуг, визначення кваліфікаційних вимог до посад фахівців туристичного супроводу;

— встановлення єдиної системи статистичного обліку і звітності у сфері туризму та курортно-рекреаційного комплексу;

— розвиток співробітництва з іншими країнами і міжнародними туристичними організаціями;

— участь в розробленні та реалізації міжнародних програм розвитку туризму;

— оптимізація залізничного сполучення до міст знаходження пріоритетних туристично-рекреаційних об'єктів (зокрема до м. Бердянська).

Результатом передбачених Стратегією та запропонованих додаткових заходів має стати підвищення конкурентного статусу Запорізького туристичного регіону, розширення мережі туристичних продуктів, підвищення ефективності використання інвестиційних ресурсів за рахунок їхнього спрямування у найбільш привабливі сфери туристичної діяльності.

Висновки: Наявний туристичний і рекреаційний потенціал нашої держави дає можливість зростання економіки більш високими темпами. Оптимізація його використання забезпечить повноцінний розвиток туристичної і рекреаційної сфери, які, у свою чергу, істотно вплинуть на такі сектори економіки, як транспорт, торгівля, зв'язок, будівництво, сільське господарство, виробництво товарів широкого вжитку тощо. Очевидно, що в соціально-економічних умовах, які склалися у державі, важливе значення має формування стратегії розвитку туристичних регіонів, вона повинна бути інструментом зовнішньої і внутрішньої промоції регіону, який би демонстрував перспективи регіону. Визначення основних стратегічних пріоритетів розвитку туризму та реалізація основних напрямів стимулюватиме туристичну діяльність, посилить взаємозв'язок туризму з іншими сферами соціального, економічного та культурного розвитку окремих регіонів і всієї країни. А це, у свою чергу, сприятиме зростанню ав-

торитету України на світовому ринку туристичних послуг, зміцненню економіки країни, наповненню державного бюджету, створенню потужної туристичної галузі, зростанню добробуту українських громадян, збереженню історико-культурної спадщини, піднесенню духовного потенціалу суспільства.

Перспективи подальших досліджень. Подальші дослідження доцільно проводити, зосередившись на окремих стратегічних напрямках розвитку туристичних регіонів України.

Література

1. Бурнашов І. Проблеми та перспективи розвитку туризму в Україні на сучасному етапі [Електронний ресурс] / І. Бурнашов. — Режим доступу : <http://mincult.kmu.gov.ua/mincult/uk/publish/article/183853>.

2. Дані з сайту Всесвітньої туристичної організації [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.unwto.org>.

3. Бондаренко О. О. Державне регулювання туризму на регіональному рівні [Електронний ресурс] / О. О. Бондаренко // Збірник наукових праць «Право та державне управління». — Режим доступу : http://tourlib.net/statti_ukr/bondarenko2.htm.

4. Бурнашов І. Проблеми та перспективи розвитку туризму в Україні на сучасному етапі [Електронний ресурс] / І. Бурнашов. — Режим доступу : <http://mincult.kmu.gov.ua/mincult/uk/publish/article/183853>.

5. Михайліченко Г. І. Методологічні основи оцінювання інноваційного потенціалу туристичного підприємства [Текст] / Г. І. Михайліченко // Економічний часопис — XXI. — 2013. — № 1–2 (1).

6. Борушак М. Проблеми формування стратегії розвитку туристичних регіонів : монографія / М. Борушак. — Львів : ІРД НАН України, 2006. — 288 с.

7. Стратегія регіонального розвитку Запорізької області на період до 2020 року [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.zoda.gov.ua/article/2245/proekt-strategiji-regionalnogo-rozvitku-zaporizkoji-oblasti-na-period-do-2020-roku.html>.

8. Там само.

References

1. Burnashov, I. (2003). Problemy ta perspektivy rozvytku turyzmu v Ukraini na suchasnomu etapi [Problems and prospects of development of tourism in Ukraine on a modern stage]. Retrieved from <http://mincult.kmu.gov.ua/mincult/uk/publish/article/183853> (in Ukr.).

2. Dani z сайtu Vsesvitnoi turystychnoi orhanizatsii. Retrieved from <http://www.unwto.org>. (in Ukr.).

3. Bondarenko, O. O. Derzhavne rehuliuвання turyzmu na rehionalnomu rivni [Problems and

prospects of development of tourism in Ukraine on a modern stage] *Zbirnyk naukovykh prats «Pravo ta derzhavne upravlinnia»*. Retrieved from: http://tourlib.net/statti_ukr/bondarenko2.htm. (in Ukr.).

4. Burnashov, I. *Problemy ta perspektyvy rozvytku turyzmu v Ukraini na suchasnomu etapi* [Problems and prospects of development of tourism in Ukraine on a modern stage]. Retrieved from <http://mincult.kmu.gov.ua/mincult/uk/publish/article/183853> (in Ukr.).

5. Mykhailichenko, H. I. (2013). Metodolohichni osnovy otsiniuvannia innovatsiinoho potentsialu turystychnoho pidpriemstva [Methodological bases of evaluation of innovative potential of tourist enterprise] // *Ekonomichnyi chasopys — XXI*, 1–2 (1). (in Ukr.).

6. Borushchak M. (2006). *Problemy formuvannia stratehii rozvytku turystychnykh rehioniv: monohrafiia*

[Problems of forming of strategy of development of tourist regions]. Lviv: IRD NAN Ukrainy (in Ukr.).

7. *Stratehiia rehionalnoho rozvytku Zaporizkoi oblasti na period do 2020 roku* [Strategy of regional development of the Zaporozhian region on a period to 2020 year]. Retrieved from <http://www.zoda.gov.ua/article/2245/proekt-strategiji-regionalnogo-rozvitku-zaporizkoji-oblasti-na-period-do-2020-roku.html>. (in Ukr.).

8. *Stratehiia rehionalnoho rozvytku Zaporizkoi oblasti na period do 2020 roku* [Strategy of regional development of the Zaporozhian region on a period to 2020 year]. Retrieved from <http://www.zoda.gov.ua/article/2245/proekt-strategiji-regionalnogo-rozvitku-zaporizkoji-oblasti-na-period-do-2020-roku.html>. (in Ukr.).